

Eğri, S. (2021). Manzum hâl tercemelerinin (terceme-i ahvâl) edebiyat tarihi bakımından önemi. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(40), 393-420.

DOI: 10.21550/sosbilder.831186
Araştırma Makalesi / Research Article

MANZUM HÂL TERCEMELERİNİN (TERCEME-İ AHVÂL) EDEBİYAT TARİHİ BAKIMINDAN ÖNEMİ

Sadettin EĞRİ*

Gönderim Tarihi / Sending Date: 25 Kasım / November 2020

Kabul Tarihi / Acceptance Date: 6 Ocak / January 2020

ÖZET

Türk edebiyat tarihinde hayatları ve eserleriyle önemli sayılabilecek kişiler hakkında her zaman yeterli bilgiye ulaşabilmek mümkün değildir. Asırlar öncesinde yaşamış olan kimi şairlerin biyografileriyle ilgili malumata kısmen de olsa ulaşmak edebî ve tarihî kaynaklar sayesinde ihtimal dâhilindedir. Şair tezkireleri, genellikle tanınmış ve ünlü şairlere yer verir. Bazen de bu biyografik bilgiler tekrar edilir. Oysaki Osmanlı Devleti'nin son devirlerinde konu ile ilgili meçhûliyet daha fazladır. İbnülemin Mahmud Kemal ve Ali Emîrî Efendi gibi hayatlarını medeniyetin marifet sahiplerine ve onların eserlerine adanmış olan kişiler, bunun ıstırabını çekmiş ve eserlerine aktarmıştır. Edebiyat; her türlü bilgiye, her türlü ayrıntıya ihtiyaç duymaktadır. Bu konunun esasında olan biyografi ve otobiyografi metinleri değerli hazinelerdir. Klasik edebiyat döneminde şairler; gelenek ve tevazu gayesiyle kendilerinden pek bahsetmemişlerdir. Şüphesiz bunda şairin psikolojisi, dünyaya bakışı oldukça etkilidir. Farklı nazım şekilleri ve başlıklarla bazı şairler “terceme-i hâl”lerini yazmışlardır. Bu incelemede örneği verildiği gibi şairin öğrencisi veya sevenleri yine manzum olarak onların biyografilerini yazmışlardır. Sanatkârın yaşadığı devir, eğitimi, ailesi ve tasavvufî seyri ile ilgili zengin anlatımı bu metin ve eserlerde bulabiliriz.

Anahtar Kelimeler: *terceme-i ahvâl, terceme-i hâl, biyografi, otobiyografi, edebiyat tarihi*

---

* Doç. Dr., Bursa Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Bursa / TÜRKİYE, sadettin@uludag.edu.tr

The Importance of Verse Terceme-i Hal (Terceme-i Ahval) in terms of Literary History

ABSTRACT

In the history of Turkish literature, it is not always possible to reach sufficient information about people who can be considered important with their lives and works. It is possible to reach partial information about the biographies of some poets who lived centuries ago, thanks to literary and historical sources. Poet tezkires generally feature well-known and famous poets. Sometimes this biographical information is repeated. This situation is more common in the last periods of the Ottoman Empire. People like İbnülemin Mahmud Kemal and Ali Emiri Efendi who devoted their lives to the masters of civilization and their works suffered from this and transferred it to their works. Literature; It needs all kinds of information and all kinds of details. Biography and autobiographical texts, which are at the heart of this subject, are valuable treasures. Poets in the classical literature period; for the sake of tradition and humility, they did not talk about themselves much. Undoubtedly, the psychology of the poet and his view of the world are very effective in this. Some poets wrote their "terceme-i hal" with different poetry forms and titles. As exemplified in this review, the students or lovers of the poet wrote their biographies again in verse. In these texts and works, we can find a rich narrative about the era in which the artist lived, his education, his family and his mystical course.

Key words: *terceme-i hal, terceme-i ahval, biography, autobiography, literary history*

Giriş

Terceme-i hâl (ترجمه حال), tercüme-i hâl, terceme-i ahvâl, tercüme-i ahvâl veya izafet kesresi olmadan tercüme-i hâl gibi farklı şekillerde tekil veya çoğul halleriyle edebî metinlerde karşımıza çıkan bu kavramlar; bir kimsenin hayatını ve eserlerini anlatan yazı veya eser, öz geçmiş, yaşam öyküsü, hal tercümesi, Frenklerin biyografi dedikleri şahsî tarih gibi anlamlara gelmektedir. Ayrıca tercüme (kalemi), Bâbîâli'de yabancı elçiliklerle olan yazışmaları yürüten Hâriciye Vekâleti'ne bağlı kalem olarak tarif edilir. Manzum terceme-i ahvâller ise; edebiyatta farklı nazım şekilleriyle yazılmış olan biyografik

eserlerdir. Edebiyat tarihi şair / müellif hakkında ne kadar fazla bilgiye ulaşabilirse, o oranda metinlerin doğru okunması ve değerlendirilmesini de sağlar.

Türk Edebiyat Tarihi ve Mechûliyet

Türk edebiyatında pek çok şairin hayatı ve eserleri hakkındaki “mechûliyet / bilinmezlik” bir problem olarak her zaman karşımıza çıkmaktadır. Eski Türk edebiyatı uzunca müddet şuarâ tezkirelerine emanet edildiği için edebiyat tarihinin diğer kaynaklarına ulaşım, araştırma yapmak zorunlu hale gelmiştir. Şair tezkireleri belli sayıda ve tanınan şairler hakkında çoğu kez tekrar edilen bilgileri ihtiva etmektedir. Zamanla sanatı ile dikkati çeken kişilerin hayatları ve eserleri hakkında detaylı bilgi ve belgelere ulaşabilmek için başka edebî kaynaklara ihtiyaç duyulur. Mecmualar, bir meslek grubu veya yöreye ait metinler, vefeyâtnâmeler, tarihî metinler, Osmanlı arşiv belgeleri gibi pek çok kaynak bu belirsizliği belli düzeyde giderebilmelidir. Edebî eserlerde yazar veya şairin öğrenim durumu, hayat felsefesi, psikolojisi, sosyolojisi ve tüm sosyal çevresine dair ipuçları bulunur. Bunlar kelime hazinesinden üsluba kadar etkilidir. Bir araştırmacı üslup oluşturma ve kelime seçiminden şairin tüm yaşantısına nüfuz edebilir. Bu ölçüler devirlerin üslup özellikleri hakkında da ipucu verir (Karaköse, 2019: 69).

Türk tarihi ve medeniyetinin en değerli hazinelerinden olan edebî metinler, şair veya müellifleriyle ilgili her türlü ayrıntının ortaya çıkarılmasıyla daha isabetli değerlendirmelere yol açacaktır: En geniş anlamıyla “edebiyatın tarihi” olarak bilinen “edebiyat tarihi” kavramının, bugüne kadar ittifakla kabul görecekt kapsamlı bir tarifi yapılamamıştır. Batı’da edebiyat tarihinin bir bilim dalı haline gelmesinde büyük katkıları olan Gustave Lanson, edebiyat tarihini, “medeniyet tarihinin bir kısmı” olarak niteler. Bizim edebiyatımızda bu konuya dair ilk ciddî çalışmaları yapan Fuad Köprülü de Lanson’la aynı

düşünceyi paylaşır ve edebiyat tarihini “Bir milletin geçmişteki fikrî ve hissî hayatını göstermek itibarıyla medeniyet tarihinin, yani bir milletin umumî tarihinin parçalarındandır.” (Köprülü, 1986; aktaran Sağlam, 2006: 9) şeklinde tavsif eder. Köprülü’den sonra edebiyat tarihi alanında eser veren birçok yazar tarafından da aşağı yukarı benzer şekillerde ifade edilen bu kavram, daha açıklayıcı bir söyleyişle “bir milletin edebiyatının asırlar boyunca gösterdiği tekâmülü tam olarak inceleyen; edebî oluş ve cereyanları bir bütün olarak ele alıp onların siyasî, içtimaî, ruhî ve fikrî muhit ve şartlarla ilgi ve münasebetini tayin ederek ve estetik değerini belirterek açıklayan bir bilim dalı” şeklinde tanımlanabilir (Sağlam, 2006: 9).

Edebiyat tarihimizin en buhranlı dönemlerinde Ali Emîrî Efendi’nin yazılarında ve eserlerinde özellikle belirttiği gibi eski döneme ait edebî şahsiyetlere ve onların eserlerine bir şekilde ulaşmak ve bir nebze de olsa bilgi toplamak mümkün gibi görüldüğü halde, yakın döneme ait sanatçılara ve onların eserlerine ulaşabilmek ne yazık ki daha güçtür. Örneğin Bursa / Gemlik ilçesinin ilk belediye başkanı da olan şair Dr. Ahmet Ziya Kaya¹, ilginç şiirleri ve kişiliği ile belirsiz ve kayıtsız dünyamızdan nasibini almıştır. Ayrıca bu konunun önemini vurgulayan İbnülemin Mahmud Kemal İnal (1871-1957); üç yüz sene evvel yaşayan şairlerimizin eserlerine ve hayatına ait bilgilere ulaşmak mümkün iken, çeyrek asır önceki şairler hakkındaki bilgilere ulaşmak daha da zorlaşmaktadır fikrindedir. Yazılarında kimi meçhul şairleri ve unutulmuş eserlerini örnek olsun diye vermiştir².

Medeniyet Marifetten Doğar

Edebiyat ve medeniyeti insanlığın temel mutluluk kaynağı olarak değerlendiren İbnülemin Mahmud Kemal; bunun ölçüsünün ise o

¹ Ayrıntılı bilgi için bk. Eğri, 2010: 143-157.

² Ayrıntılı bilgi için bk. İbnülemin Mahmud Kemal, 1928: 37-51.

milletin yetiştirdiği erbâb-ı mârifet ile değer kazandığını belirtir. Sanat erbabına hürmet edip, onları ve eserlerini “mechûliyet / bilinmezlik”ten kurtarmanın şart olduğunu tespit eder. Ona göre medeniyetteki seviye, o milletin marifet sahibi şahsiyetleriyle ölçülür. Sanat erbabı unutulmaya yüz tutarsa, medeniyet sayfasındaki yerimiz soluklaşır. Belli sayıda terâcim-i ahvâl kitapları titiz bir araştırmaya tabi tutulmalıdır.

İbnülemin Mahmud Kemal’in *Son Asır Türk Şairleri* adlı eserinin yayımlandığı tarihteki imlâsı ile bu konu şöyle değerlendirilmektedir:

“Hakayıkı basitedendir ki saadeti beşeriyeyi temin eden medeniyet, marifetten tevellüt eder. Marifetten mahrum insanlar, vahşetin mesaibi gunagunundan tahaffuz edemezler. Medeni milletlere arzı didar eden saadet ve gayrimedeni milletlere isabet eden musibet meydandadır. Her milletin mertebesi medeniyeti, yetiştirdiği erbabı marifetle mukayese olunur. Marifet sahipleri -ziri zeminde kalan asarı kadime ve nefise gibi-mahkûmu nisyan olursa sahai medeniyette ibrazı mevki etmek müşküldür. Erbabı marifete hürmet eden milletlerin, milleti saire arasında ihraz ettikleri mevkii mümtaz izaha muhtaç değildir. Meşahitin teracimü ahvaline müteallik müellefatı mevcude, milletin efradı fazılası tamamen havi değildir. Her asırda vatanın muhtelif cihetlerinde zuhur eden nice erbabı tespit edilmemiştir. Onların ömrü sanisi mesabesinde olan nice asarı nafia da muhafaza edilemeyerek müessirleriyle beraber nabud olmuştur. Binaenaleyh -irfanı vatanın timsali olan- eslaflı sahip kemalin miktarı hakikisi ve hüviyetleri ile eserleri ahlafa mechul kalmıştır. Esasen madut olan teracimü ahval kitaplarını nazarı dikkate alıp da maarifin muhtelif şubelerinde ibrazı vücut eden kıymetli adamların zevatı mazbutadan ibaret olduğuna hükmetmemelidir. ... Binaenaleyh edebiyat ve tarihi edebiyat ile teveggul edenler, üçyüz sene evvel gelen şairlere dair- mümkün mertebe- malumat alabildikleri halde beş on sene evvel yaşayan bir saire dair menbâ malumat bulamıyorlar.” (İnal, 1969: 1)

Medeniyet namına asırlardan beri verilen eserlerin kayıp olmaktan kurtarılması için başta edebiyat olmak üzere tarihimizi

unutulmaktan kurtarmalıyız. Toprak altında unutulup, yok olan eski eserleri kaderine terk etmemeliyiz.

Biyografi, Otobiyografi ve Terceme-i Ahvâl

Tanınmış kişilerin hayat hikâyelerinden bahseden bir tür olan biyografi, denebilir ki insanlıkla yaşıt bir bilim dalıdır. Tanınmış şahsiyetlerin biyografileri, kolay gibi görünen ama aslında zorluklarla dolu bir araştırma sahası olarak dikkat çekmektedir (Emecen, 1997: 9). Başlangıçta tarih içinde yer alan bu tür, zamanla bağımsız bir bilim dalı hâlinde gelişip serpildi. Zaman zaman çeşitli kültürel ortamlarda bizde biyografi ile ilgili çalışmaların eksikliğinden söz edilir. Meseleye günümüz olarak bakıldığında bu doğrudur da. Gerçekten de bu denli zengin bir kültürel ve siyasi birikime sahip olunmasına rağmen bunların biyografiye dönüşmüş çağdaş örneklerine az rastlıyoruz. Oysa geçmişimizde bu alanla ilgili oldukça zengin bir gelenek ve buna bağlı olarak da bu türle ilgili çok sayıda örnek eser var (İsen, 2020). Tarih, günümüzden önce yaşayanların yüz yüze geldikleri olayları ve onların kahramanlarını anlatır. Olaylar kadar, o olaylarda etkili olmuş kişi ya da kişilerin hayat hikâyeleri, bizzat hadisenin kendisi kadar önemlidir. Olayları meydana getirenler insanlar olduğuna göre, onların hayat hikâyelerini tespit etmek de biyografinin konusudur. Bu yüzden doğulu ve batılı tarihçilerin büyük çoğunluğu, tarih içinde biyografiye büyük önem vermişlerdir.

Otobiyografi, şair veya yazarın kendi hayatı ve eserlerini anlattığı edebî bir türdür. Tezkire-i Şuarâ türünden farklı olarak dîbâcelerde, şairlere ait bilgiler otobiyografik sunum özelliği taşır. Harun Tolasa, Lâmi'nin (1472-1532) yayınlanmamış divanının (İstanbul Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Efendi Manzum Eserler No. 380, elyazması nüshasından aktarılan) dîbâcesinden kimi otobiyografik sunumları aktarır. Lamî, eserini niye yazdığını, edebiyat alanındaki

yerini söyledikten sonra yaşını, eğitimi ve eserinin ortaya çıkmasını sağlayan kimi koşulları anlatır (Yazıcı, 2006: 210).

Bu âleme bakış tarzı farklı şekillerde tezahür eden Türk sanatçıları, çoğu kez dünyanın geçiciliğinden kaynaklanan bir yaklaşımla kendilerinden pek bahsetmezler. Çok sayıda esere sahip olan şairlerde bile birkaç mahlas dışında bir bilgiye rastlanmaz. Kimi eserin tamamında sadece bir yerde şairin isim veya mahlası geçer. Tevazu esaslı bu yaklaşım, özellikle yazma eserlerde araştırmacılar için büyük zorluklar getirir. Şüphesiz, eserlerini hâmilere takdim etmeleri söz konusu olduğundan “ben” tamamen ortadan kalkar. Tasavvuf anlayışındaki “varlık ve benliği terk” düşüncesi şairin kendinden bahsetmesini engeller. “Tasavvuf algısından kaynaklanan ve otobiyografi türü açısından da önemli olduğunu düşündüğümüz bir diğer unsur da kişinin kendi yaşadığı acı ya da “trajik” deneyimlerle kurduğu ilişkiye bakışıdır. Bu dünyanın ve bu dünyada yaşananların geçiciliği üzerine temellenen bu kavrayışın yansımasını Tanpınar şöyle dile getirir:

“Aynı mutlak varlığın yine kendisine dönecek değişik ve geçici tezahürleri olan bir dünyada elbette trajedi olamazdı. Aşk bile ne kadar velveleli başlarsa başlasın bu sistemde muayyen bir merhaleye erişir erişmez sadece fani objesini değil, duyan benliği de beraberce ortadan kaldıran bir ayniyette kendiliğinden değişiyordu. Hülâsa, eski medeniyetimizde insan kendi kederi ile büyük manasında karşı karşıya kalmak fırsatını bulamıyordu.” (Tanpınar, 1988; aktaran Yazıcı, 2006: 211)

Bazı şair ve yazarların devlet görevlerinde bulunması nedeniyle o şahısların biyografileri hakkında kimi malumatı arşivlerde bulmak da mümkündür. Sicill-i Ahvâl Defterleri, detaylı ve özet bilgileri Başbakanlık Arşivi’nde bulunan belgelerdir. Devlet kademelerinde görev almış memurlarla ilgili birçok bilgiyi toplayan bu defterleri tutan kimseler devlet tarafından görevlendirilmişlerdir ve yazdıkları her bilgi resmî yazışmalara dayanır. Dolayısıyla verilen bilgilerin doğruluğundan

kuşku duyulmamalıdır. Çalışma üç ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm incelemedir. İnceleme; Babası, Doğum Tarihi ve Yeri, Yetiştirilmesi ve Bildiği Yabancı Diller, Memuriyetleri, Aldığı Maaşlar, Meziyetleri, Aldığı Rütbe, Nişan ve Madalyalar olmak üzere yedi küçük başlık halindedir. Burada adı geçen şahsiyetlerle ilgili bilgiler kronolojik sırayla verilmiş ve aynı anda yürütülen değişik görevler tek madde içerisinde toplanmıştır. Tekrara düşmemek amacıyla memuriyetleri de gösterilen tayin olunan görevin tarihi, aldığı maaşlar kısmında belirtilmemiştir (Akgün, 1996: 229).

Edebiyat ve tarihimizde kimi müelliflerin tamamı manzum olmasa bile, mensur veya mensur-manzum karışık otobiyografi yazdıkları bilinmektedir. XVII. yüz yüzyılın en önemli simalarından Katib Çelebi'nin (1609-1657) de *Süllemül-Vusûl, Mîzânü'l-Hakk* ve *Cihânnümâ* adlı eserlerinde kendi hayat hikâyesini kaleme aldığı bilinmektedir (Sarıcaoğlu, 2002: 297). Klasik edebiyatımızda az sayıda şair, divanlarının “dîbâce”lerinde kendi şahsi maceralarını ve pek çok konudaki görüşlerini dile getirir. Mensur olarak yazılan terceme-i hâller bu konuya dâhil edilmemiştir. Manzum terceme-i ahvâller, farklı üslup ve konu ile edebiyat tarihimizde yerini almıştır:

- a. Şairin manzumelerle kendi hayatını, memleketini, eğitimini, ailesini, dünya görüşünü anlattığı metinler (otobiyografi).
- b. Talebesi, müridi veya dostluğu bulunan bir başka şairin, üstadının hayatını naklettiği şiirler (biyografi).
- c. Divanlarda farklı nazım şekilleri içerisinde kendi hal ve durumlarıyla ilgili şiirler.
- d. Menâkıbnâme gibi edebî ve tasavvufî eserlerdeki biyografik şiirler.

Bu çalışmada Murâd Nakşbandî'nin babasının hocası olan Beyzâde Mustafa Efendi'nin hayatını anlattığı terceme-i ahvâl ile Zorî

Mehmed Şerîfî'nin manzumesi ve Mehmed Şâkir Kudî'nin divanında bulunan terceme-i hâlî örnek olarak ele alınıp incelenmiştir. Sözü edilen şairler hakkında kısaca bilgi verildikten sonra şiirlerin önemi ve içeriği başlıklar halinde ele alınacaktır.

Murad Nakşbendî; babasının şeyhi meşhur Beyzâde Mustafa Efendi'nin eserlerini toplamış, bir mecmuada ise “Terceme-i Ahvâl-i Beg-zâde Mustafa Efendi (kuddise sırruhû)” başlığı altında bu zatın manzum ahvâlini yazmıştır³.

Murâd Nakşbendî'nin müridleri arasına büyük dedesi yerinde gördüğü, babası Abdülhalim Efendi'nin şeyhi, Murâd Molla Dergâhî ilk postnişini Beyzâde Mustafa Efendi'yi de dâhil etmek mümkündür. Her ne kadar henüz üç yaşlarında bir çocukken kendisi vefat etmiş olsa da Murâd Nakşbendî'nin ilmî ve tasavvufî şahsiyetinin şekillenmesinde model olmuş, gerek babasının aktarımları gerekse diğer öğrencilerinin etkileriyle tasavvufî görüşlerinin olgunlaşmasında etkin bir rol oynamıştır. Murâd Nakşbendî'nin babasının hocası olan Beyzâde Efendi (öl. 1200/1785) Ahıskalı olup, Ahıska'da doğup büyümüştür. Daha sonra İstanbul'a gelip tadrîse başlamış ve Eyüp Murâd Buhârî Dergâhî şeyhi Gelibolulu Mustafa Efendi'nin halifesi Hafız Muhammed b. Hüseyin Hisârî'ye (öl. 1236/1821) intisap ederek ondan halîfelik almıştır. Murâd Nakşbendî'nin yazdığı medhiyeden aldığımız bilgilere göre kendisi Hz. Peygamber'in (s.a.v) soyundan olup seyyiddir. Ahıska beyi, Ahıskalı Ali Bey'in oğlu olması dolayısıyla “Beyzâde” lakabıyla meşhûr olmuştur (Özdil, 2018: 130-131).

Diğer şairimiz ise, 19. yüzyıl âlim ve şairlerinden Firdevsî-i Kudî ve Hoca Şâkir lakaplarıyla da bilinen Mehmed Şâkir Efendi'dir. Onun hakkında geniş bilgi İbnü'l-Emin Mahmud Kemal'in *Son Asır Türk Şairleri* adlı eserinde bulunmaktadır. Bu bilgileri bizzat tanışarak

³ Ayrıntılı bilgi için bk. Murad Nakşibendî, 2020.

kendisinden ve yazdığı divandan edindiğini söyler. Mehmed Şakir Efendi, Elhac İbrahim Hilmi Habibullah namında bir zatin oğludur. 1245/1829'de İstanbul'un Hubyar mahallesinde doğmuştur. Terceme-i Hâl'inde pek çok mezanne-i kirama ve meşayih-i kibara hizmetde her birinden icaze ve destur aldığını, merhum Vidinli hoca gibi niçe zevat-ı kiramın halka-i tedirisinde bulunup istifade eylediğini bir müddet Çarşamba kurbindeki darulmesnevi odalarından birinde beytütetle ilmi tefsir ve hadis tahsiline çalıştığı sırada reis-i kurra hoca Feyzullah-ı Nakşibendi'den icaze alarak mesnevihanlık şerefine nail olduğunu, mütalaa ve tederrüs eylediği kütüb-i mutebereyi tamamen hafızasına aldığını, garaibden olarak Şehname-i Firdevsi'yi de hıfz ve "Firdevsi" mahlasıyla tahallüs eylediğini söylüyor (Cersel, 2006: 11).

Ele alınan bir başka manzum terceme-i ahvâl ise, Mehmed Şerîfi'nin *Tuhfe-i Şerîfi* adlı eseridir. Manzum bir tecvid olan *Tuhfe-i Şerîfi*'nin şairi Mehmed (Muhammed) Şerîfi, eserinde Artvin'in Livâne kazasında ve Zor (şimdiki ismi Esenyaka) köyünde doğduğunu bildirmektedir. Babasının adı Ahmed, dedesinin ise Halil'dir. Babasının Erzurum'da bulunması dolayısıyla Hicrî 2 Ramazan 1186 (27 Kasım 1772) tarihinde Erzurum'da doğdu. Annesinin ısrarları sonucu ailesi köylerine, Zor'a geri döndüler ve ömürlerinin sonuna kadar köyde kaldılar. Öğrenimini sürdürmek isteyen Şerîfi, bir süre sonra tekrar Erzurum'a gitti, medreselerde öğrenim gördükten sonra köyüne döndü ve evlendi. 1793'te Mustafa, 1803'te Hafız Osman adlı oğulları doğdu. 1816 yılında önce annesi, beş gün sonra da babası öldü. Şair, dört aya yakın süren bu ikinci tahsil hayatında pek çok dinî-ahlakî eserle tanışma imkânı bulur. Özellikle Diyarbakırlı Ahmed Mürşid Efendi'nin *Pend-i Mürşidî* adlı kitabına ilgi duyar ve bu esere nazire yapmak amacıyla tefsir ilmiyle iştiğal etmeye başlar. Bu süre zarfında birkaç kez köyüne gidip gelmek zorunda kalan Şerîfi, sonunda anne-babaya hizmetin daha önemli olduğunu düşünür; ailesinin yanına döner ve hat sanatını geçim vesilesi olarak kullanıp hayatını burada devam ettirir. H 1260 (M 1844)

tarhinde vefat eden Muhammed Şerîfi'nin kabri köyündeki eski mezarlıkta yer almaktadır (Eğri, 2014: 68).

Şüphesiz ki çok zengin metin ve eserlere sahip olan edebiyat tarihimizin bütün manzum hâl tercümelerini bir makale hacmine sığdırmak mümkün değildir. Konuya ışık tutmak ve şairler hakkında ayrıntılı bilgiye ulaşabilmek yegâne amaçtır. Manzum terâcim-i ahvâllerde verilen detaylı hayat hikâyeleri ve bir konu hakkındaki fikirlerinin gösterilmesi bakımından incelenen bu metinlerdeki başlıkları ve örnekleri şu şekilde örneklendirmek mümkündür:

a. Şairin Nesebi ve Doğum Yeri

Şairler gerek kendi hallerini anlattığı otobiyografilerinde ve gerekse başka şairler tarafından yazılan biyografilerinde ailesi ve doğum yerleri ile bilgi verirler. Beyzade Mustafa, Ahıskalı ve Şavşat doğumludur. Hz. Peygamber soyundan gelmekte olup, o seyyiddir.

*Mevlidi oldı Ahışa vü vâli de Beg imiş
Şavşat ta 'bîr olunur yir imiş sancak ana
Nâm-ı pâki Mustafâ hem seyyid-i Âlî-neseb
Hâtemidür hâk-i pây-ı Fahr-i âlem Mustafâ*

(Beyzâde Mustafa)

Mehmed Şerîfi ise babasının adının Şefik, kendisinin aslen Livane'nin Zor köyünden olduğunu söylemektedir. Babasının görevi dolayısıyla Erzurum'da bulunduğunu, o esnada bu şehirde doğduğunu anlatır.

*Kazâ Livâne karye Zorî sâkin
Hakîre bu cezîredür emâkin
Mevâlid belde-i Erzurûm hakîki
Tufeyli çâr-sâl peder Şefîki*

(Mehmed Şerifi)

b. Şairin Eğitimi ve Hocaları

Mehmed Murad Nakşibendî, babasının ve kendisinin üstadı Beyzade Mustafa Efendi'nin külliyyatını topladığı eserde onun terceme-i ahvâlini anlattığı bölümde eğitimi hakkında bilgiler verir: Beyzâde, önce Şeyh Ömer Erzincanî'den ilim tahsil etmiş, Sahn-ı Semân medreselerinde zamanını geçirmiş. On sene kadar Fatih Medresesi'nde farklı ilim dallarında ders almıştır.

*Şeyh Erzincanî Ömer'den eylemiş tahsil-i ilm
Hem mücâz olmuş yine andan o zât-ı pür-hüdâ
Vâhid-i Sahn-ı Semân'da sâkin imiş çok zamân
Akdeniz semtinde çifte ayağı olmuşdı câ
Cümle-i tahsilde tadrîsde ol medrese
Yanî anda sâkin olmuş hâce iken dâimâ
Câmi-i Ebu'l-Feth'de tadrîs-i envâ'-ı fûnûn
On sene mikdârî itmiş hâce-i gayret-nümâ*

(Beyzâde)

Çocukluk döneminde ailesi tarafından Kur'ân öğretildiğini söyleyen Şerîfî, ailesine ve kendisini yetiştiren hocalarına dua ettikten sonra *Tuhfe-i Şerîfî*'de onların ismini de verir: Vâiz Ali Efendi'den hadis dersleri, onun kardeşi Hulki Esad Efendi'den diğer dinî bilimler, Hâfız Şerif Mehmed Efendi'den Kur'ân ve tecvid okur. Ailesinin izni olmadan hiç bir yere gitmediğini, oysa eğitim için gönlünün yandığını söyleyen Mehmed Şerîfî, kitâbet ilmine başladığını ve hat sanatını öğrendiğini bildirir ve hocalarını hayırla yâd eder.

*Pes andan sâhib-i fazl-ı kemâlât
Ola rûhına rahmet bî-nihâyet
Ali Efendi-i vâ'ız h'âceden hûş
Ehâdîsden Fevâ'id eyledüm gûş
Birâder-zâdesi ol Hulkî Es'ad
'İlim bahri Şerîf Hâfız Muhammed⁴*

⁴ “‘ilm” kelimesi vezin gereği “‘ilim” şeklinde okunmuştur.

İderdüm dahı andan istifâde
İde Hak rütbesin yevmen ziyâde
‘İlimden irdi bir nebze dimâga⁵
Koyup bunda olar gitdi iraga
O hâzık h^vâce çün uhrâya gitdi
Şerîf hâfız vücûh kurrâya yitdi

(Şerîfi)

Mehmed Şakir Firdevsî, ise çocukluk yaşlarından itibaren ilim tahsil etmek için medreselerde okuduğunu, ilk önce Kur’ân’ı ezberlediğini, ilim ve hüner sahibi kimselerden istifade ettiğini mısralarına aktarır. İlmin menbaı olan Hamdî Efendi’den ilim ve kemâlâtı aldığını anlatır. Şairler hayatlarını manzumelere nakş ederken diğer edebî eserlerde olduğu gibi konuya uygun şekilde Kur’ân ayetlerinden iktibaslar yaparlar.

Olarak tufl-ı debistân-ı ebu’l-‘ilm ‘alîm
Sâkin-i medrese-i “zâlike zû fazlin ‘azîm”
Evvelâ olmuş idim hâfız-ı Kur’ân-ı mübîn
Sâniyen tâlib-i ‘ilm ü hüner-i ehl-i yakîn
Fünûn-ı hâssı aldım Hazret-i Hamdî Efendi’den
Derûn-ı hâmesinden neş’et itmiş sanki nâlîyim
Vidin’li hâceden ahz-ı icâzet eyledim ‘ilmen
Ki ol dâna-yı fâzıl vâris-i ‘ilm ü kemâlîyim

(Mehmed Şakir / Firdevsî-i Kudsi)

c. Ataya İtaat

Şairler ve ehl-i hikmet, çocukluk dönemlerinden bahsederken; anne, baba ve aile büyüklerinin telkinlerine uymanın, onlara saygı göstermenin gerekliliğinden bahsederler.

Mehmed Şerîfi, henüz ilim ve hikmetten kendisinde bir iz bulunmadığı dönemlerde onların izni olmadan bir iş yapmadığını ve yine onların teşviki ile mektebe başladığını içli duygularla nazma döker.

⁵ “‘ilm” kelimesi vezin gereği “‘ilim” şeklinde okunmuştur.

*İrince sinnümüz hâl-i tüvâna
Te'ehhül bende saldı ata ana
Gedâ vâhid ata ana pîr idi
Taleb' ilme çıkar elden dir idi
Yogudı gerçi bizde 'ilm ü hikmet
İderdük ata anaya itâ 'at
İzinsiz çıkmaduk hiçbir kenâra
Yakarduk cismimiz hasretle nâra
Didi gönül bu âh u zârın olmaz
Hezâr tedbîrlerün takdîri bozmaz
Yapış ata vü ceddün pişesine
Nişîn ol hücre-i mekteb kûşesine*

(Şerîfi)

d. Dinî İlimler ve Arapça-Farsça Öğrenmeleri

Klasik Türk edebiyatında eline kalem alan, şiir yazmaya niyetlenen kişilerin geleneksel yapı içerisinde ve şairliğin şartı olarak Arapça ve Farsçayı da belli bir seviyede bilmesi gerekir. Terceme-i hâllerde bunun gerekliliği defalarca vurgulanmaktadır.

Şair Mehmed Şâkir, üçüncü önemli konunun dinî ilimleri öğrenmek olduğunu belirttikten sonra, Arapça hikemiyyatın, Farsça edebiyatın birbiri yerine konulamayacak derecede önemli olduğunu söyler.

*Sâlisen hâcib-i dervâze-i dâniş-ver-i dîn
Râbi'en kâbil-i tefhîm-i ülu'l-fevz-i metîn
Hikemiyyât-ı 'Arabla edebiyât-ı 'Acem
Biri ger olsa mukaddem biri lâ-büüd akdem
Ferkadân menzil ü cevzâ'ya muzâhî tev'em
Her 'aleyhindeki lâ-yefheme dirler fe'fhem*

(Mehmed Şâkir)

Beyzâde Mustafa Efendi'nin tefsir, hadis ve fıkıh ilimlerine sahip olduğu ifade edilir. Ayrıca Arapça ve Farsça yazan şairlerle kendisini mukayese ettikten sonra, aruz ilminin de şart olduğu eklenir.

*İlm-i tefsîr ü hadîs hem dahî ilm-i fikh
Zâtına oldu musahhar cümlesi bil ey baba
Oldı sana key dahî ilm-i belâgatda o zât
Hem arûz ilminde de oldı Halîl-i muktedâ
Di lûgat-i fende kâmûs-ı muhît olmuş idi
Sorulursa bir lûgat Türkîsi budur dirdi hâ
Dinilür ise kasâidde bu sayrıdur eger
Şübhe yokdur bunda lâkin bür'esinden mâ-adâ
İmrü'ü'l-Kays u Ferezdak görseler eş'ârını
Şâiriz biz dimege iderler ebedî bil hayâ*

(Beyzâde)

e. Hüsn-i Hat Öğrenmenin Önemi

Kimi şairler kitâbet ve hat sanatında eğitim almış, aldıkları icazet ile zamanının hattatları arasına girmiştir.

Mehmed Şerîfî, bu güzel işle (hüsn-i hatla) uğraşanlara Allah'ın yardımının eksik olmayacağını, nesih yazısının gerekli olduğunu nazm eder.

*Bu kâr-ı hüsne Hak kıldı 'inâyet
Müzehheb âleti Neshi kitâbet*

(Şerîfî)

Mehmed Şâkir Efendi ise; kütüphanelerdeki hazinelerden değerli nesih yazıları bulup, can gözünü aydınlattığını şu beytiyle kalıcı hale getirir:

*Nesh-i nâdireyi genc-i kütüphânede ben
Bularak eylemişim dîde-i cânî rûşen*

(Mehmed Şâkir)

f. Tasavvuf ile İlgili Kayıtlar

Türk edebiyat tarihinde tasavvuf ve onun zenginlikleri farklı şekillerde eserlere yansır. Fuzûlî gibi pek çok şair, tasavvufî anlayışı herhangi bir tarikata intisap etmeden zengin bir biçimde eserlerine

yansıtıran, bir kısmı da bir mürşide gönül verip bu hayatı yaşar ve eserlerini bu manevi hava içerisinde kaleme alır.

Mehmed Şâkir; üstadı Hüsamettin'den ders alıp, “mesnevîhân” olduğunu, Mevlevî dergâhına gönülden bağlanıp, ehl-i beyte teslim olmuştur.

*Hoşâ bir mesnevî-hânım ki üstâdım Hüsâmeddîn
Der-i dergâh-ı Mevlânâ'da hakkıyla mevâlîyim
Nasîb-i himmet aldım feyz-i Feyzu'llâh-ı Kudsiden
Nice erbâb-ı fazlın mahrem-i bezm-i visâliyim
Magz-ı Kur'ân-ı Hudâ mesnevî-i Mevlânâ
Cihet-i câmi'a-i kâtî'adan olana Mevlânâ
Hamseten olmuşum ashâb-ı 'abâya teslim
Kalmadı kuvve-i fikriyye vü endîşe 'akîm*

(Mehmed Şâkir)

Devrin ilimlerini tahsil eden Beyzâde Mustafa Efendi'nin, ilahî aşk ateşi düştükten sonra seyr ü sülûkunu tamamladığını anlatan Murad Efendi, üç sene müddetince tekmîl-i sülûk eylemiştir.

*Sonra kalbine düşüp aşk-ı İlâhî âteşi
Sâlik olmuş hem de bulmuş mürşid-i râh-ı Hudâ
Sâik-ı takdîr ânı Hâfız Efendi'ye hemân
Sevk idüp göstermiş ana râh-ı Hakk'ı bî-riyâ
Sâyesinde Hazret-i Hâfız Efendi'nün belî
Olmış akrâmı içinde dürr-i genc-i bî-behâ
Üç sene müddet içinde itdi tekmîl-i sülûk
Şeyhi nutk itmiş ki eyle hem seyâhat hem gazâ*

(Beyzâde)

g. Yaşadığı Dönemle İlgili Tarih Mısraları

Kimi şairler yaşadıkları dönemde yapılan savaşlara katılmışlardır. Bunlar arasında Şemseddin Sîvâsî gibi önemli şair ve sufiler vardır.

Beyzâde, Sultan Mustafa zamanında iki yüz gazi ile birlikte bu yapılan gazaya katıldığını anlatır.

*Pes il(i)m kıldı küşâd o sâhib-i tabl u alem
İkiyüz gâzi dahı kendüye itmiş iktidâ
Devr-i Sultân Mustafa Hân'un gazâsı idi bu
Avdet itdi gazve-i tekmîlinde bâ-avn-i Hudâ*

(Beyzâde)

13 Şevval Çarşamba günü eserini yazdığını ve Sultan Selim'in (III) o tarihte sultan olduğunu bildiren şair, kendisinin ise otuz yaşına ulaştığını söyler (H 1226 / M 31 Ekim 1811).

*Çü sinnüm otuzunda idi devrân
Cihânun şâhı(y)dı Sultân Selîm Hân
Bidâyet oldu çün Şevvâl ayında
On üçüncü çehârşenbe güninde*

(Şerîfi)

h. Hacc'a Gitmeleri

Müslüman hacıların emniyet ve huzur içerisinde ibadetlerini tamam etmelerini dileyen Şerîfi, Kâbe'yi tavaf etmesi, uzak yerleri yakın etmesi için duasına devam eder. Muhammed Mustafa'nın ravzasına ilet ki; Şam'ı, Mekke ve Medine'yi görüp o mübarek Peygamber'den şefaat dileyelim.

*Muhammed Mustafâ'nun ravzasına
İlet bizi hadîm it çevresine
Şefâ'at isteyelim biz 'usâta
Turup vakfe çıkalum 'Arafâta
Görelüm belde-i Şâm'ı muzahher
Dahı Mekke Medîne-i Münevver
Mücâvir kalalum anda kemâhî
Şefî' idinelüm ol pâdişâhî*

(Şerîfi)

Firdevsî-i Kudsî mahlasını da kullanan Mehmed Şâkir'in babası 1844'te (H 1260) farîza-i haccı edadan sonra, Bahr-i Ahmer'de (Kızıldeniz) gark olduğundan (boğulduğundan) kimsesiz kaldı. Alemdar Mustafa Paşanın oğlu -Bekâr Bey namıyla maruf- Şeyh

Kâmil'in [Efendi] himayesi ve vüzera kapu kethudalarından Hacı Keşşaf'ın [Efendi] himmeti ile 1844'te (H 1260) "Sadaret Mektubî Kalemi"ne kabul edildi.

*Edâ-yı Hac idüb 'avdetde tekmîl itdi enfâsı
Sorarsan Bahr-i Ahmer'de garik-i rahmet-i Hakdır*

(Mehmed Şâkir)

1. Duâ

Padişahın (III. Selim) döneminde emniyet ve huzur içerisinde olduklarını ifade eder. Kıyamet gününe kadar sabah akşam onların duacısı olduğunu şiirine nakş eden Şerîfî, vezir-i a'zam ile diğer devlet erkânının işlerinin kolaylaşması için yakarır.

*Hudâyâ pâdişâha vir selâmet
Ânun asrındayuz hoş emn ü râhat
Îlâ-yevmi 'l-kıyâm ola devâmı
Şerîfî hoş du'âci subh u şâmu
Vezîr-i a'zamı cümle vüzerân
İşin âsân kıl pinhân ü a'yân
Kamu ser-kâra vir insâf 'adâlet
Bulalar ehl-i İslâm istirâhat
Hudâ kahr eyleye a'dâ-i dîni
Muzaffer eyleye dîn-i mübîni*

(Şerîfî)

i. Şairin Şahsî Özellikleri

Biyografi şeklinde başkaları tarafından yazılan manzum terceme-i hâllerde ele alınan kişinin fizikî, ahlakî ve tasavvufî özellikleri de kimi zaman yazılmıştır.

Beyzâde Mustafa; arslan gibi mehabetli, etkileyici bir tavrı olan, keramet sahibi, mükemmel bir mürşid, gelip geçen insanlar arasında onun kadar cömerdi görülmemiştir.

*Vech-i pâkinde mehâbet var imiş arslan gibi
Her gören mer'ûb olup olur imiş bî-dest ü pâ*

*Hep görenlerden işitdüm çok kerâmâtın anun
Mümkün olmaz kesretinden söylesem bir bir sana
Hâce imiş şeyh imiş gerçek imiş mürşid imiş
Yok hilâfım bu sözümde şübhe itme dâd-râ
Benzemez imiş ana asrında hiçbir şeyh olan
Kasr-ı İdrîsî'de ki sâkin meger İsâ ola
Yokdur eslâfun seniin ahlâfuna eyle meded
Hep Sikender cûd u re'fet lutf u ihsân u atâ*

(Beyzâde)

Sonuç

Türk edebiyat tarihinde sayısız şairin hayatı ve eserleri ile ilgili her türlü bilgiye ihtiyacımız olduğu bir gerçektir. Sadece şair tezkireleriyle her şahsı ve konuyu aydınlatmak mümkün değildir. Divanlarda veya müstakil mecmualarda farklı amaç ve başlıklarla “manzum terceme-i ahvâl”ler yazılmıştır. Bu araştırmalarda kısmen örnekleri verilen metinlerde olduğu gibi; şairlerin, müelliflerin başka kaynaklarda ulaşılamayan hayat bilgilerine, eserlerine, özelliklerine, eğitimlerine, meşrebine, karakterine ve dönemiyle ilgili malumata bu şiirler sayesinde ulaşmak mümkün olabilir. Kısaca edebiyatımızı “mechûliyet”ten kurtarmak araştırmacıların başlıca görevlerindedir.

Bilgi Notu

Makale araştırma ve yayın etiğine uygun olarak hazırlanmıştır. Yapılan bu çalışma etik kurul izni gerektirmemektedir.

Kaynakça

Akgün, A. (1996). Edebiyatçılarımızın resmî hâl tercümeleri. *İlmi Araştırmalar*, (2), 229-246.

Artvinli, T. (2010). Mehmed Şerîfî ve Mevlid’i. M. Demirel, M. Akıllı (Ed.), *Geçmişten Geleceğe Yusufeli Sempozyumu Bildirileri* içinde (459-492. ss.), Yusufeli Belediyesi Yayınları.

Cersel, F. (2006). *Mehmed Şâkir Gâlib Efendi Dîvânı (inceleme-metin)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Eğri, S. (2010). Parçalanmış zamanın şairlerinden Doktor Ziya Ahmed Kaya: (sisli) Yollar ve (garip) İzler. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (18), 143-157.

Eğri, S. (2014). Manzum tecvidler ve Tuhfe-i Şerîfi. *Journal of Turkish Studies*, 42, 65-109.

Emecen, F. M. (1997). İki Osmanlı ricalinin resmî hayatlarının kaynaklarına dair. *Osmanlı Araştırmaları*, 17, s. 91-97.

İbnülemin Mahmud Kemal (1928). Meşâhîr-i mechûle. *Türk Tarih Encümeni Mecmuası*, 37-51.

İnal, M. K. (1969). *Son asır Türk şairleri cüz-I*. Devlet Kitapları.

İsen, M. (2020, Şubat 3). Türkçenin biyografi kaynakları.

<https://docplayer.biz.tr/13366698-Turkcenin-biyografi-kaynaklari-prof-dr-mustafa-isen.html>.

Karaköse, S. (2019). Fuzûlî-Emrî: “Dâmen” ölçüyle iki sahanın panoraması, iki şairin sosyal konumu ve üslûbu. *Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 67-102.

Kiremitçi, F. (2010). Muhammed Şerîfi ve Pend-i Gülistân Mesnevisi. M. Demirel, M. Akıllı (Ed.), *Geçmişten Geleceğe Yusufeli Sempozyumu Bildirileri*, Yusufeli Belediyesi Yayınları.

Murad Nakşibendî (2019, Şubat 23). Külliyyât-ı Beyzâde Mustafa Efendi (Matbu Mecmua).

<https://curiosity.lib.harvard.edu/islamic-heritage-project/catalog/40-990049444810203941>

Özdil, H. (2018). Mehmed Murad Nakşibendî ve nakşî gözüyle yazılmış tek, tam Mesnevî şerhi. *Bilig*, (85), 129-145.

Sağlam, N. (2006). Medeniyet tarihimizin en girift labirenti: Türk edebiyatı tarihi. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 4(7), 9-23.

Sarıcaoğlu, F. (2002). Katib Çelebi'nin otobiyografileri. *Tarih Dergisi*, (37), 297-320.

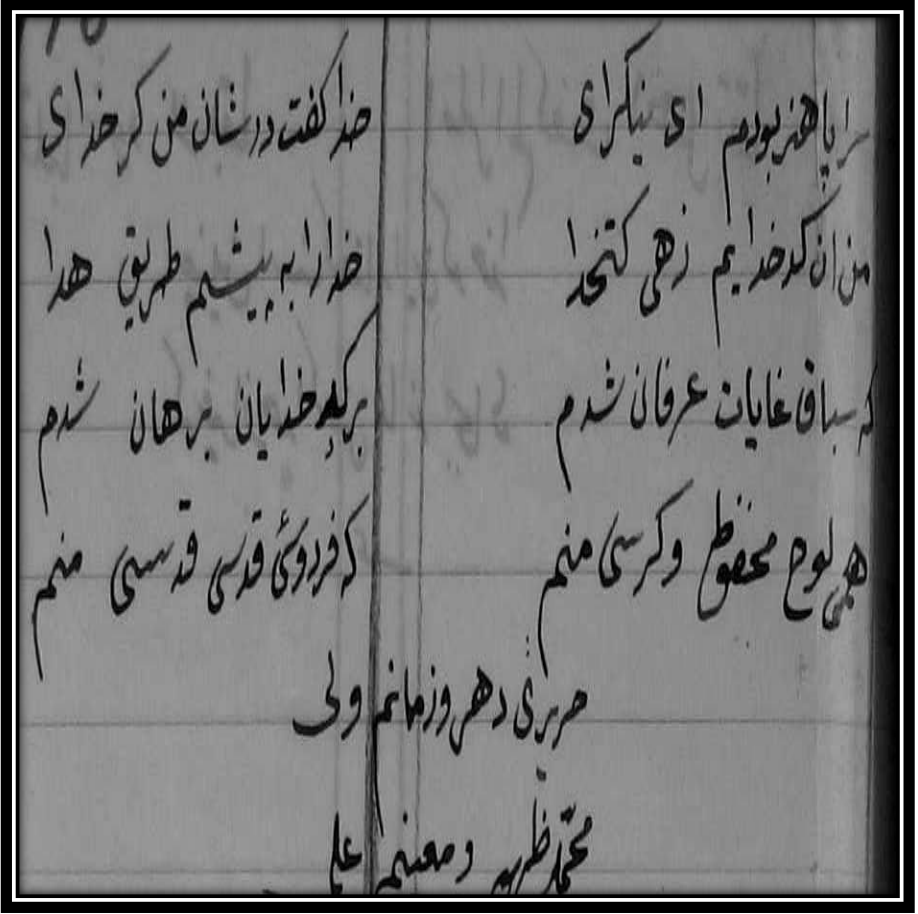
Yazıcı, N. (2011). Türk edebiyatında otobiyografi. *Türkbilig*, (11), 189-217.

Belge 1: Murad Nakşibendî, Terceme-i Ahvâl-i Bezyâde Mustafa (Harvard Library)

Belge 2: Murad Nakşibendî, Terceme-i Ahvâl-i Beyzâde Mustafa (Harvard Library)

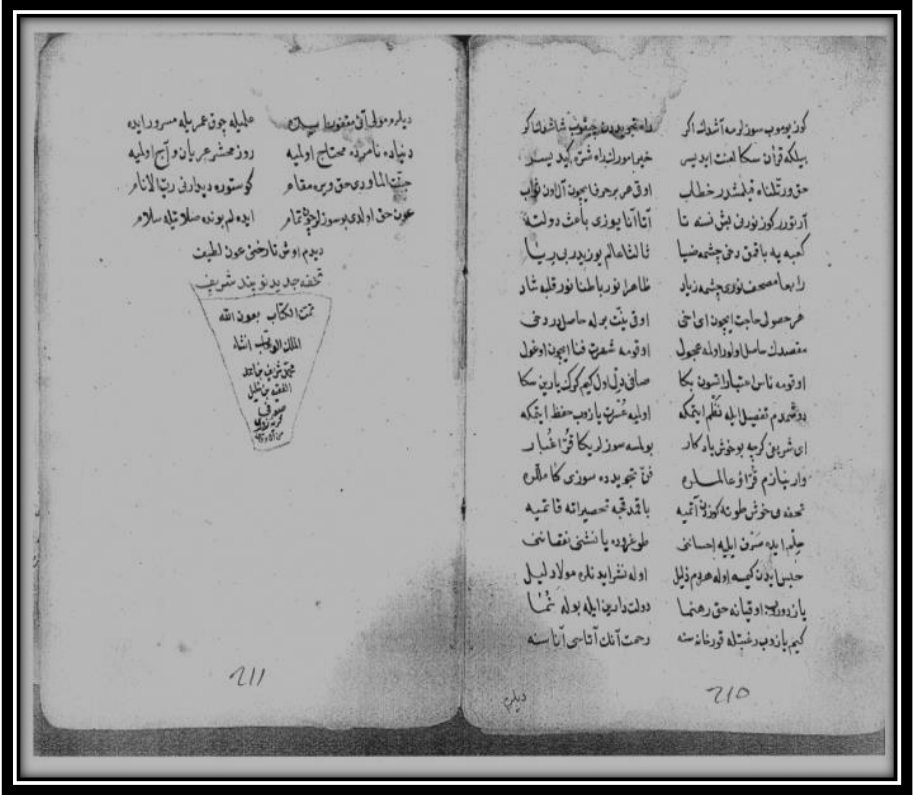

Belge 3: Mehmed Şâkir (Firdevsî-i Kudsi) Divanı (Cersel, 2006)

Belge 4: Mehmed Şerîfi, Tuhfe-i Şerîfi (Sadettin Eğri Özel Kütüphanesi)

Belge 5: Mehmed Şerîfî, Tuhfe-i Şerîfî (Sadettin Eğri Özel Kütüphanesi)

EXTENDED ABSTRACT

Terceme-i hal means an article or work, resume, life story that tells about a person's life and works. In Turkish literature, "mechûliyet / unknownness" about the lives and works of many poets always comes up as a problem. Since the old Turkish literature has been entrusted to the şuarâ tezkires for a long time, it has become necessary to reach other sources in the history of literature and to do research. For this reason, it is necessary to benefit from other literary texts about the lives of poets and writers.

Biography, a genre that talks about the life stories of well-known people, is a science that is as old as humanity. History tells about the events faced by those who lived before the present and their heroes. Life stories of the person or persons who were influential in those events are as important as the events itself. Since people are the people who bring about the events, determining their life stories is also the subject of the biography. Autobiography is the work in which the poet or writer describes his life and works. Verse terceme-i hals are also important works that provide information about poets and writers. The following four features are seen in these works:

- a. Texts in which the poet describes his life, hometown, education, family and world view in poems (autobiography)*
- b. Poems (biography) in which he narrates the life of a person he cared about by another poet.*
- c. Poems about their own state and situation in different poetic forms in Divan.*
- d. Biographical poems in literary and mystical works.*

In this study, the terceme-i hal of Beyzâde Mustafa Efendi, who was the teacher of Murâd Nakşbendî's father, and the poem of Zorî Mehmed Şerifî and the terceme-i hal of Mehmed Şâkir Kudsî in his council were examined and examined as examples.

In the terceme-i hal examined in this study, the poet's lineage and birth place, the poet's education and teachers, obedience to the ancestor, religious sciences and Arabic-Persian learning, the importance of learning calligraphy, records about Sufism, historical lines about the period he lived, pilgrimage. Information such as their attendance to, prayer, and the personal characteristics of the poet came to light and were evaluated.

Undoubtedly, it is not possible to fit all verse translations of our literary history, which has very rich texts and works, into one article volume. The sole purpose is to shed light on the subject and to reach detailed information about poets. The detailed life stories given in verse teracim-i ahval and are examined in terms of showing their opinions on a subject.

It is a fact that we need all kinds of information about the lives and works of countless poets in the history of Turkish literature. It is not possible to enlighten every person and subject only with poet's memoirs. "Verse Terceme-i Ahval" has been written with different purposes and titles in Divans or individual journals. As in the texts partially given in these studies; Through these poems, it may be possible to reach the life information of poets and authors that cannot be reached in other sources, their works, features, education, character, character and period.